

**Monumentencommissie
Stadsbouwmeester**

College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Enschede
Afdeling Vergunnen
Postbus 20
7500 AA Enschede

Zwolle, 8 maart 2024

BETREFT : Advies aanwijzing tot monument van panden
op de UT campus
ADRESSEN : Zie advies
INLICHTINGEN : Dipl. Ing. Stephanie Haumann

Geacht college,

De aanvraag voor de aanwijzing tot gemeentelijk monument van 8 panden op de campus van de Universiteit Twente is ingediend door de gemeente Enschede.

Ter voorbereiding van de voorliggende aanvraag heeft de commissie op 1 december 2023 een werkbezoek aan de campus gebracht. Tijdens het bezoek heeft de commissie gesprekken gevoerd met de verschillende stakeholders. Stadsbouwmeester Jessica Hammarlund- Bergmann informeerde de commissie over de (concept) gebiedsvisie voor de UT. Erfgoedadviseur Hendrik Haafkens van de gemeente Enschede lichtte het cultuurhistorisch onderzoek toe dat de UT heeft laten opstellen en beschreef een conceptaanpak voor de bescherming van een aantal gebouwen met hoge cultuurhistorische waarde op de campus. Daarnaast ging de commissie ook in gesprek met de supervisorarchitect van de UT campus Peter Vermeulen en de manager beleid en projecten van de UT Nico-Tom Pen die namens de UT aan de ruimtelijke ontwikkeling van de campus werkt. Na het vergaren van achtergrondinformatie uit de gesprekken heeft de commissie een fietstocht op de campus gedaan en verschillende cultuurhistorisch waardevolle gebouwen op de campus bekeken.

In 2022 heeft de Universiteit Twente een onderzoek laten verrichten naar de cultuurhistorische waarden van de campus. Aanleiding voor het onderzoek waren plannen om de campus uit te breiden. De Universiteit Twente herkent de grote waarde en aantrekkelijkheid van de campus en is voornemens de kernkwaliteiten ook bij toekomstige ontwikkelingen te waarborgen. Om deze ontwikkelingen op een zorgvuldige manier in te passen in de bestaande structuur van de campus heeft zij het cultuurhistorisch onderzoek te laten verrichten en de cultuurhistorische waarden in kaart te laten brengen.

In dit onderzoek worden de stedenbouwkundige en landschappelijke waarden van de campus en de architectuurhistorische waarden van de gebouwen op de campus omschreven. Ook zijn alle gebouwen en complexen op de campus in kaart gebracht en kernachtig gewaardeerd. Vervolgens zijn de gebouwen/ complexen ingedeeld in drie categorieën. Aan de drie categorieën zijn adviezen gekoppeld om het behoud van de kwaliteit en waarde te borgen. De categorieën worden in het onderzoek als volgt verwoord:

“Regime collectie campus UT

Borg de cultuurhistorische kwaliteiten van deze gebouwen in rijks- of gemeentelijk beleid (dat is deels al het geval). Ga bij transformatieopgaven uit van behoud van het bestaande. Werk bij uitbreidingen door op de bestaande stedenbouwkundige en architectonische kwaliteiten. ...

Regime beeldondersteunende gebouwen

Borg de cultuurhistorische kwaliteiten van de beeldondersteunende gebouwen met een aanduiding 'karakteristiek' in het bestemmingsplan. Zet bij de beeldondersteunende gebouwen in op behoud van de karakteristiek en de beeldkwaliteit. Aanpassingen zijn mogelijk. Werk bij transformatieopgaven door op de bestaande stedenbouwkundige en architectonische kwaliteiten."

De gebouwen met indifferente cultuurhistorische waarden worden in het onderzoek "neutraal" genoemd.

Door het werkbezoek aan de campus en het uitgebreide cultuurhistorische onderzoek heeft de commissie een duidelijk beeld van de vraagstelling en de context. De commissie heeft grote waardering voor de zorgvuldigheid waarmee het cultuurhistorische onderzoek is opgesteld. In de huidige aanvraag wordt, conform het advies uit het cultuurhistorisch onderzoek, een status als gemeentelijk monument voor een aantal gebouwen uit de "collectie campus UT" aangevraagd. De "collectie campus UT" omvat meer dan twintig gebouwen en complexen op de campus. Binnen deze collectie vallen wederom een aantal gebouwen op die door hun uitzonderlijke kwaliteit, ontstaansgeschiedenis en verbondenheid met de campus evident van zeer grote waarde zijn. Het betreft de volgende panden:

1. Spiegel, Drienerloolaan 5
2. Carillon, Carillonveld
3. Paviljoen, Dienstweg 5
4. Hogekamp, De Veldmaat 8
5. Cubicus, De Zul 10
6. Tennispaviljoen, Campuslaan 19
7. Complex Studentenhuisvesting 1^e tranche, Calslaan 1 t/m 11, oneven nummers
8. Complex Meisjesstudentenkamers, 5^e tranche, Campuslaan 58 t/m 68, even nummers

De commissie herkent de grote cultuurhistorische waarde en kwaliteit van de panden en is van mening dat een status als gemeentelijk monument voor deze panden gerechtvaardigd is. Zij adviseert redengevende omschrijvingen voor deze panden te laten opstellen en deze op een later moment in de commissie te bespreken. Zij adviseert om bij het Carillon en bij het Paviljoen ook de landschappelijke inbedding in de directe omgeving op te nemen in de bescherming en de redengevende omschrijving.

Tevens constateert de commissie dat de Studentenhuisvesting 4^e tranche aan de Calslaan 2-56 (even nummers) over hoge cultuurhistorische waarden beschikt. Dit complex maakt ook onderdeel uit van de "collectie campus UT". Het complex vormt een ensemble met de Studentenhuisvesting 1^e tranche doordat beide complexen uitzicht hebben op elkaar en elkaars "decor" vormen. De commissie is van mening dat ook dit ensemble evident van grote cultuurhistorische waarde is en adviseert te overwegen dit complex gelijktijdig met de andere panden/ complexen aan te wijzen tot gemeentelijk monument.

Daarnaast adviseert de commissie om nader onderzoek te laten verrichten naar beschermingsmogelijkheden voor de andere panden/ complexen uit de "collectie campus UT" die nog geen beschermde status hebben.

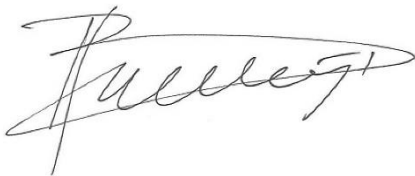
De commissie bespreekt ook de stedenbouwkundige en landschappelijke waarden die in het cultuurhistorisch onderzoek omschreven worden. Zij constateert dat de campus van de Universiteit Twente het enige voorbeeld van een Nederlandse campus is die ontworpen is in de Angelo-Amerikaanse traditie. Zij herkent de functionalistische opzet van de campus met de woningen voor studenten en staf aan de westzijde en de onderwijsgebouwen aan de oostzijde van de campus in een ruim opgezette landschappelijke inbedding. De functionalistische opzet is typisch voor de periode waarin de campus aangelegd werd. De gebouwen uit de eerste aanleg en kort daarna zijn in absolute samenhang met het landschap ontworpen. Landschap en gebouwen vormen een onlosmakelijke eenheid op de campus.

Het is daarom van groot belang om gebouwen en landschappelijke en stedenbouwkundige waarden te beschermen. Grote delen van de landschappelijke en stedenbouwkundige inrichting van de campus zijn nog authentiek. De commissie adviseert om te zoeken naar een adequate bescherming die ook de landschappelijke en stedenbouwkundige kwaliteiten voor toekomstige generaties borgt. Zij adviseert om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de campus te beschermen als een modern landgoed.

CONCLUSIE

- 1. De monumentencommissie adviseert de procedure voor de aanwijzing als gemeentelijk monument voor de acht genoemde panden op te starten en de redengevende omschrijvingen op te laten stellen. Zij raadt aan ook de Studenthuisvesting 4^e tranche in dezelfde procedure tot aanwijzing als gemeentelijk monument mee te nemen.**
- 2. Daarnaast beveelt de commissie aan om vervolgonderzoek te laten verrichten naar de beschermingsmogelijkheden voor panden/ complexen die onderdeel uitmaken van de “collectie campus UT”, maar nog geen bescherming genieten.**
- 3. Tot slot adviseert de monumentencommissie te onderzoeken hoe de landschappelijke en stedenbouwkundige waarden voldoende geborgd kunnen worden. Zij reikt aan om te onderzoeken of een bescherming als een modern landgoed mogelijk is.**

Hoogachtend,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'A. Buijs', with a stylized flourish at the end.

Ir. A. Buijs
stadsbouwmeester
voorzitter monumentencommissie